

Zestaw wspierający naukę filozofii

Wizualne karty do rozumienia pojęć,
porównywania filozofów i samodzielnej nauki

Gotowe do druku i wielokrotnego wykorzystania

Prawa autorskie i zasady korzystania

© 2026 Zestaw wspierający naukę filozofii.
Wszelkie prawa zastrzeżone.

Materiał przeznaczony jest do użytku edukacyjnego przez osobę, która uzyskała do niego legalny dostęp. Może być drukowany i wykorzystywany podczas lekcji, korepetycji, zajęć wyrównawczych oraz samodzielnej nauki.

Zabronione jest odsprzedawanie, publiczne udostępnianie, kopiowanie w celach komercyjnych lub rozpowszechnianie materiału w całości bądź w części.

Spis treści

Jak korzystać z zestawu	03
-------------------------------	----

MODUŁ 01

• Jak uczyć się filozofii	04
• Mój cel nauki filozofii	05
• Mapa pojęcia filozoficznego	06
• Od pytania do idei	07
• Trudne słowo, proste wyjaśnienie	08

MODUŁ 02

• Filozofowie i ich idee	09
• Karta filozofa	10
• Oś czasu filozofów	11
• Porównaj dwóch filozofów	12
• Idea w jednym zdaniu	13

MODUŁ 03

• Czytanie i argumentacja	14–18
---------------------------------	-------

MODUŁ 04

• Filozofia w codziennym życiu	19–23
--------------------------------------	-------

MODUŁ 05

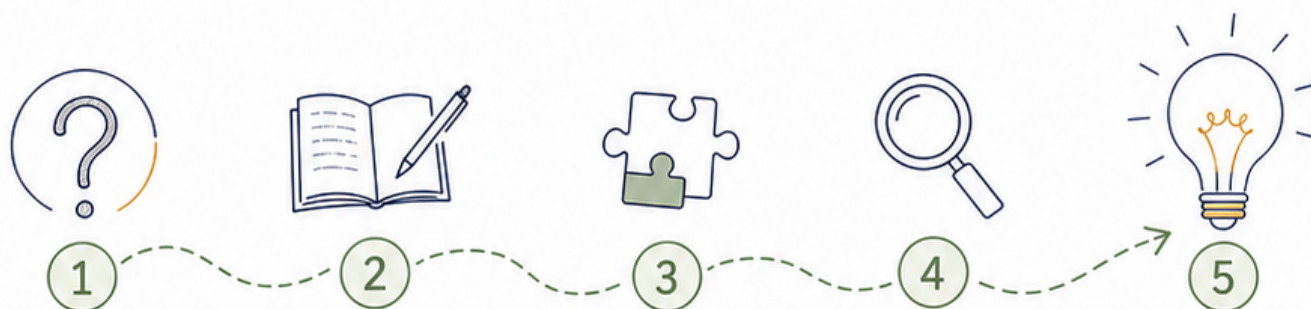
• Powtórka i samodzielna nauka	24–29
--------------------------------------	-------

Filozofia staje się prostsza, gdy wiesz, jak się jej uczyć.

Filozofia nie polega wyłącznie na zapamiętywaniu nazwisk, dat i trudnych definicji. Jej prawdziwym celem jest zadawanie dobrych pytań, rozumienie idei, rozpoznawanie argumentów i świadome analizowanie świata.

Ten zestaw pomoże Ci uporządkować wiedzę oraz krok po kroku przejść od trudnego pojęcia do jasnego wyjaśnienia. Możesz korzystać z kart podczas lekcji, powtórek, przygotowania do sprawdzianu albo samodzielnej nauki.

Nie musisz wypełniać wszystkiego naraz. Wybierz kartę, która najlepiej odpowiada temu, czego właśnie się uczysz.

Jak korzystać z zestawu?

1. Wybierz pojęcie, filozofa lub problem.
2. Uzupełnij jedną kartę własnymi słowami.
3. Dodaj konkretny przykład.
4. Sprawdź, co nadal wymaga wyjaśnienia.
5. Wróć do karty podczas powtórki.

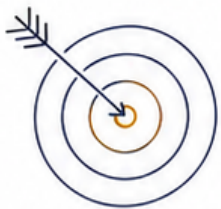
Nie ucz się tylko na pamięć. Staraj się rozumieć.

MODUŁ 01

Jak uczyć się filozofii.

Zmieniaj trudne pytania i pojęcia w uporządkowane, zrozumiałe informacje.

Mój cel nauki filozofii

Zanim zaczniesz, określ swój cel. Im dokładniej wiesz, czego chcesz się nauczyć, tym łatwiej zauważysz postęp.

1 Temat, którego się uczyć: _____

2 Chcę zrozumieć: _____

3 To zagadnienie jest ważne, ponieważ: _____

4 Największą trudność sprawia mi: _____

5 Przykład z życia, z którym mogę je połączyć: _____

6 Będę wiedzieć, że rozumiem temat, gdy potrafię: _____

Jak dobrze rozumiem temat teraz?

1

1 — Jeszcze nie rozumiem

2

2 — Rozpoznaję podstawowe słowa

3

3 — Potrafię częściowo wyjaśnić

4

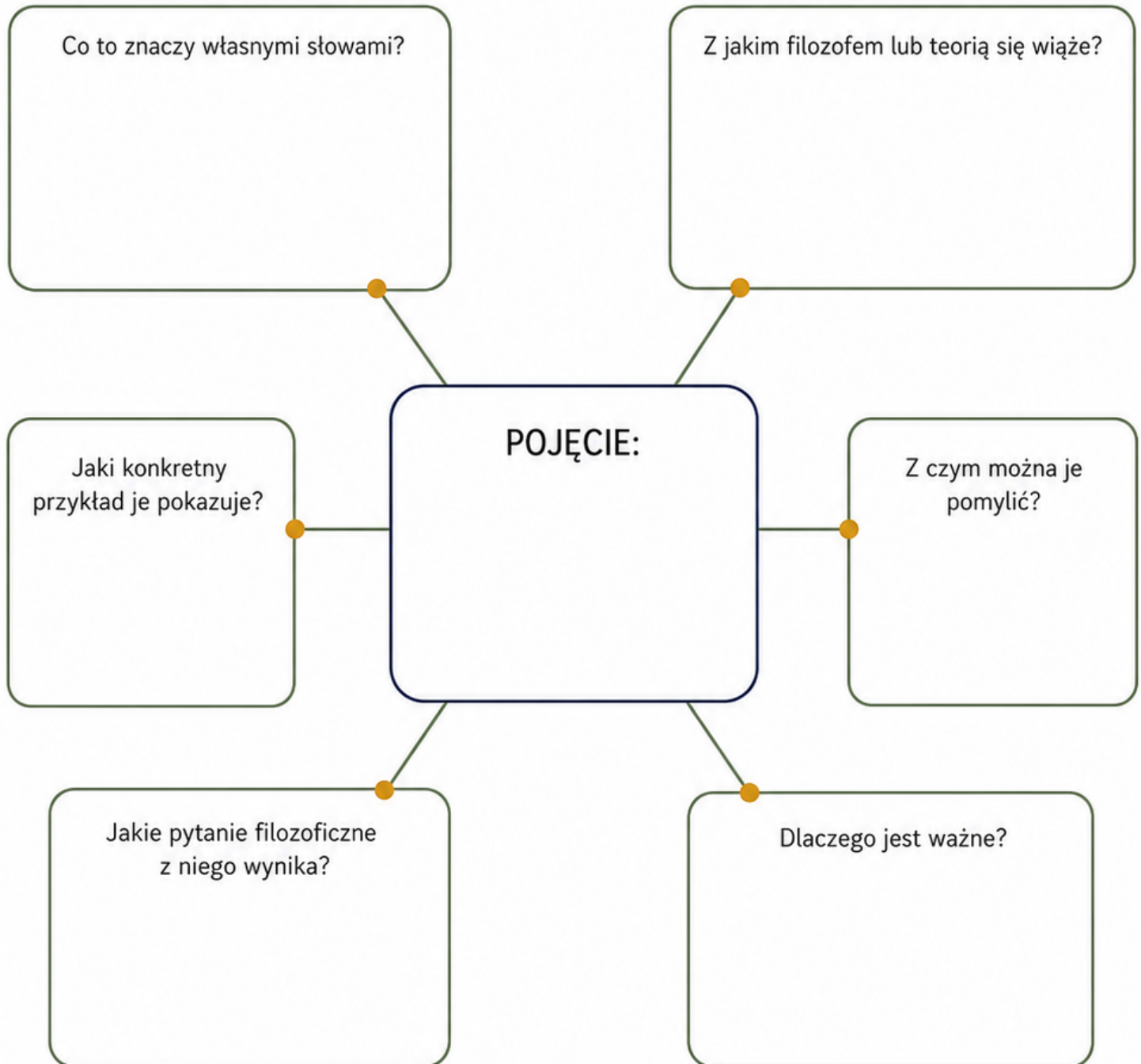
4 — Potrafię podać przykład

5

5 — Potrafię samodzielnie wyjaśnić i zastosować

Mapa pojęcia filozoficznego

Wpisz pojęcie w środku, a następnie wyjaśnij je za pomocą prostych elementów.

PRZYKŁAD

Pojęcie: wolność

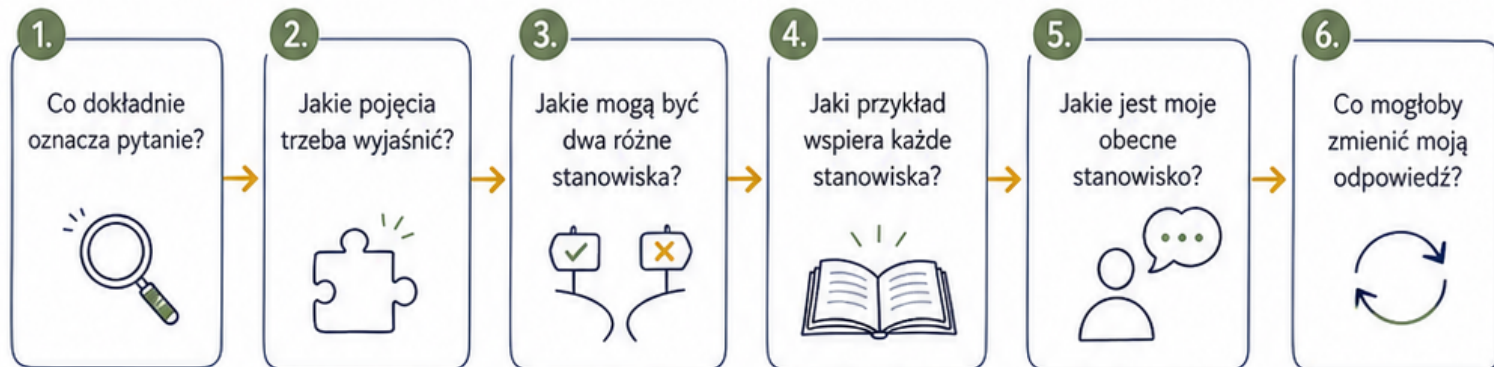
Proste wyjaśnienie: możliwość dokonywania wyborów

Pytanie: czy wolność może istnieć bez odpowiedzialności?

Od pytania do idei

Przykładowe pytanie: Czy zawsze należy mówić prawdę?

Moje pytanie filozoficzne: _____

1. Co dokładnie oznacza pytanie?	→	
2. Jakie pojęcia trzeba wyjaśnić?	→	
3. Jakie mogą być dwa różne stanowiska?	→	
4. Jaki przykład wspiera każde stanowisko?	→	
5. Jakie jest moje obecne stanowisko?	→	
6. Co mogłoby zmienić moją odpowiedź?	→	

Dobra odpowiedź filozoficzna pokazuje nie tylko opinię, ale również powody, przykłady i możliwe zastrzeżenia.

Trudne słowo, proste wyjaśnienie

Nie przepisuj definicji słowo w słowo. Pokaż, że rozumiesz pojęcie, wyjaśniając je prościej.

1 Trudne słowo lub pojęcie:

2 Definicja z materiału:

3 To samo własnymi słowami:

4 Przykład:

5 Przeciwnieństwo lub kontrast:

6 Zdanie, w którym poprawnie używam tego pojęcia:

SPRAWDŹ SWOJE WYJAŚNIENIE

- ☐ Nie użyłem innego trudnego słowa do wyjaśnienia pierwszego.
- ☐ Podałem konkretny przykład.
- ☐ Potrafię wyjaśnić pojęcie bez czytania notatki.
- ☐ Moje wyjaśnienie zachowuje właściwy sens.

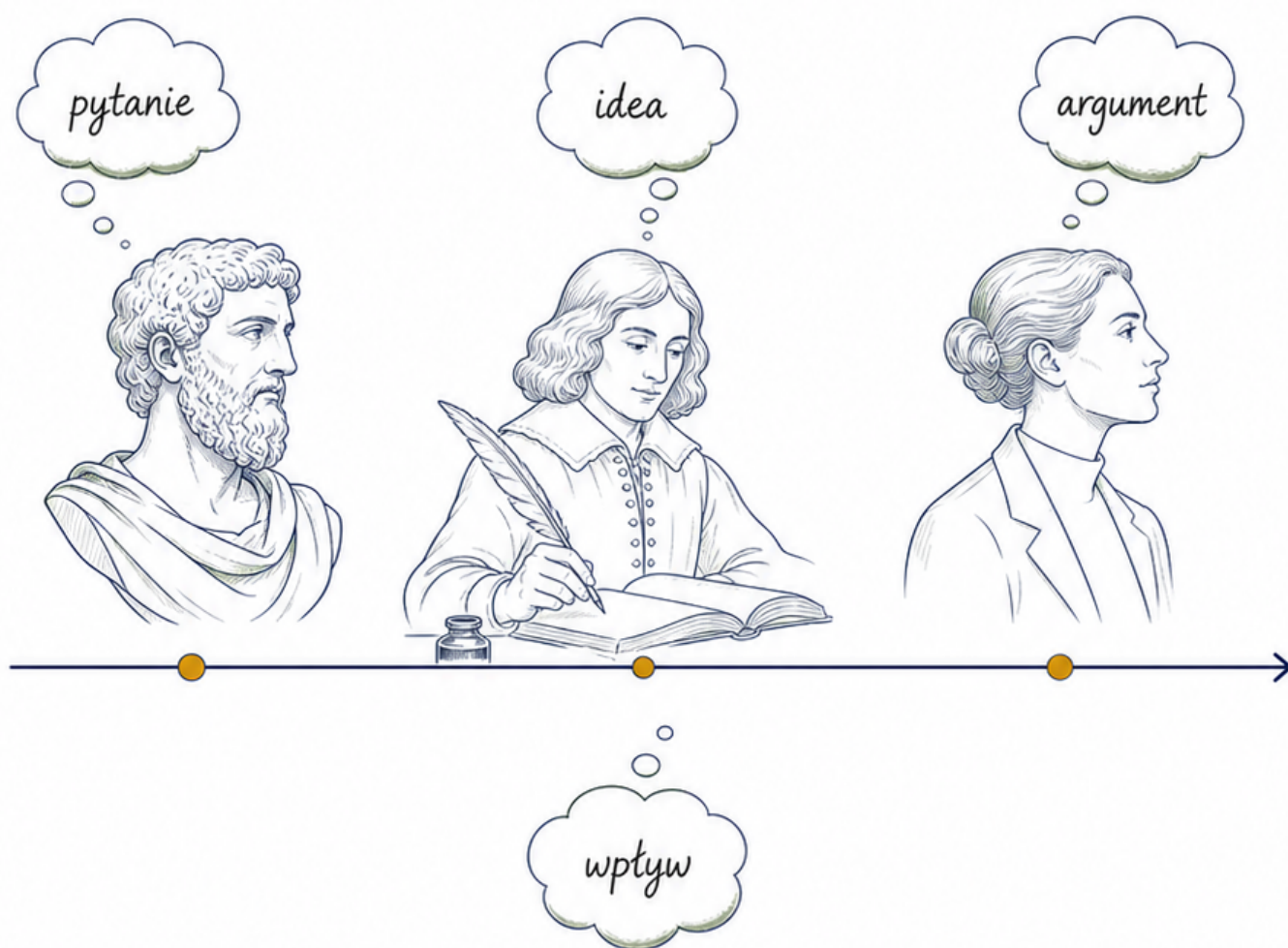
PRZYKŁAD

Empiryzm — pogląd, według którego wiedza pochodzi przede wszystkim z doświadczenia.

MODUŁ 02

Filozofowie i ich idee

Porządkuj nazwiska, epoki, pytania i najważniejsze stanowiska.

Karta filozofa

Uzupełnij kartę, aby połączyć filozofa z pytaniami, ideami i problemami, którymi się zajmował.

 Filozof:

 Epoka:

 Najważniejsze pytanie:

.....

 Główna idea własnymi słowami:

.....

.....

Ważne pojęcia:

.....

.....

.....

.....

.....

Z czym filozof się nie zgadzał?

.....

.....

.....

.....

.....

Przykład, który pomaga zrozumieć jego poglądy:

.....

.....

.....

.....

.....

Wpływ na późniejsze myślenie:

.....

.....

.....

.....

.....

Wyjaśnij tę filozofię koledze w trzech zdaniach.

①

②

③

PRZYKŁAD

Sokrates — Jak należy żyć? — Dialog i krytyczne pytania pomagają badać własne przekonania.

Oś czasu filozofów

Umieść filozofów na osi czasu. Przy każdym nazwisku zapisz jedno pytanie lub pojęcie, z którym jest szczególnie związany.

1

Starożytność

2

Średniowiecze

3

Nowożytność

4

XIX wiek

5

Filozofia
współczesna

PRZYKŁADY

• Sokrates — cnota i dobre życie• Platon — idee i poznanie• Arystoteles — przyczyny i doświadczenie• Święty Tomasz z Akwinu — wiara i rozum• Kartezjusz — wątplenie metodyczne	• Hume — doświadczenie i sceptycyzm• Kant — granice poznania i obowiązek• Nietzsche — wartości i krytyka moralności• Sartre — wolność i odpowiedzialność• Foucault — władza i normalizacja

Połącz strzałką dwóch filozofów, których poglądy można ze sobą porównać.
Wyjaśnij dlaczego.

Porównaj dwóch filozofów

Filozof A: _____

Filozof B: _____

Wspólne pytanie lub problem: _____

Ⓐ Filozof A

Ⓑ Filozof B

Jak Filozof A rozumie problem?

Jak Filozof B rozumie problem?

Najważniejsze pojęcie każdego filozofa

Argument lub uzasadnienie

Przykład ilustrujący stanowisko

Najważniejsza różnica

Element wspólny

Które stanowisko uważasz za bardziej przekonujące?
Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do obu filozofów.

PRZYKŁAD

Platon i Arystoteles — Skąd pochodzi wiedza?

Idea w jednym zdaniu

Wyobraź sobie, że masz tylko jedno zdanie, aby wyjaśnić najważniejszą ideę filozofa. Nie używaj pustych haseł — pokaż jej prawdziwy sens.

1

Filozof: _____

Najważniejsza idea w jednym zdaniu:

Słowo, bez którego wyjaśnienie byłoby niepełne:

Konkretny przykład:

2

Filozof: _____

Najważniejsza idea w jednym zdaniu:

Słowo, bez którego wyjaśnienie byłoby niepełne:

Konkretny przykład:

3

Filozof: _____

Najważniejsza idea w jednym zdaniu:

Słowo, bez którego wyjaśnienie byłoby niepełne:

Konkretny przykład:

4

Filozof: _____

Najważniejsza idea w jednym zdaniu:

Słowo, bez którego wyjaśnienie byłoby niepełne:

Konkretny przykład:

PRZYKŁADY

- Sokrates uważał, że badanie własnych przekonań jest niezbędne do dobrego życia.
- Kartezjusz wykorzystał metodyczne wątpienie, aby znaleźć pewną podstawę wiedzy.

- ☐ Zdanie jest zrozumiałe bez dodatkowej definicji.
- ☐ Nie sprowadza poglądu filozofa do sloganu.
- ☐ Zawiera najważniejsze pojęcie.
- ☐ Potrafię podać przykład.

Czytanie i argumentacja

Rozpoznawaj tezy, argumenty, przykłady i ukryte założenia.

Jak czytać krótki tekst filozoficzny.

Przeczytaj tekst trzy razy. Za każdym razem szukaj czegoś innego.

1. Pierwsze czytanie —
O czym ogólnie
jest tekst?

2. Drugie czytanie —
Jakie pojęcia i zdania
są najważniejsze?

3. Trzecie czytanie —
Jak autor uzasadnia
swoje stanowisko?

Główny temat:

Pytanie, na które odpowiada autor:

Najważniejsza teza:

Argument użyty przez autora:

Słowo wymagające wyjaśnienia:

Fragment, który budzi moje wątpliwości:

Moje pytanie do autora:

Nieznane słowo nie zawsze uniemożliwia zrozumienie całego tekstu.
Najpierw spróbuj ustalić jego sens z kontekstu.

Teza, argument, przykład

TEZA

— stanowisko, którego ktoś broni.

ARGUMENT

— powód, który ma pokazać, że teza jest słuszna.

PRZYKŁAD

— konkretna sytuacja, która pomaga wyjaśnić lub poprzeć argument.

PRZYKŁAD

Teza: Wolność wymaga odpowiedzialności.

Argument: Nasze decyzje wpływają na innych, dlatego wolność nie może oznaczać całkowitego braku ograniczeń.

Przykład: Człowiek może wyrażać swoją opinię, ale ponosi odpowiedzialność za świadome rozpowszechnianie fałszywych informacji.

Moja teza:

.....

.....

Mój argument:

.....

.....

Mój przykład:

.....

.....

Możliwe zastrzeżenie:

.....

.....

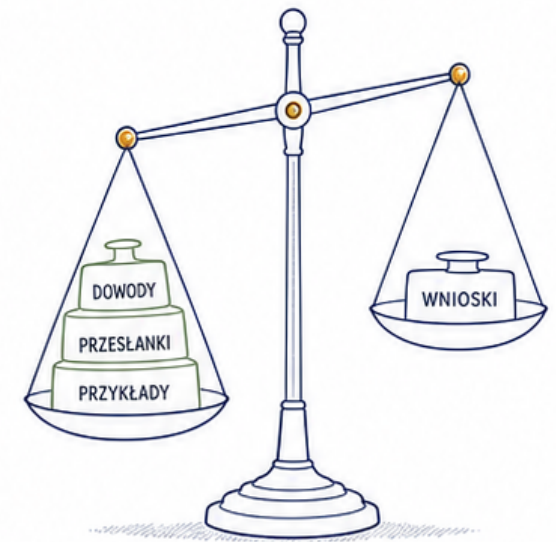

Czy argument naprawdę wspiera tezę, czy tylko powtarza ją innymi słowami?

Czy argument jest mocny?

Przeanalizuj argument. Zaznacz, które warunki spełnia, a następnie zdecyduj, jak można go ulepszyć.

- ☐ Argument odnosi się bezpośrednio do tezy.
- ☐ Użyte pojęcia są jasne.
- ☐ Przesłanki nie przeczą sobie.
- ☐ Podany przykład jest rzeczywiście związany z problemem.
- ☐ Wniosek wynika z przedstawionych powodów.
- ☐ Argument uwzględnia możliwe zastrzeżenie.
- ☐ Nie opiera się wyłącznie na emocjach lub popularności opinii.
- ☐ Nie atakuje osoby zamiast jej stanowiska.

Słaby — brakuje uzasadnienia

Częściowo przekonujący — zawiera dobry kierunek, ale wymaga poprawy

Mocny — jest jasny, spójny i dobrze uzasadniony

Najmocniejszy element argumentu:

Element wymagający poprawy:

Moja poprawiona wersja:

Zgadzam się, ale...

Zgadzam się z tym stanowiskiem, ponieważ...

Zgadzam się częściowo, ale należy uwzględnić...

Nie zgadzam się, ponieważ argument pomija...

To stanowisko jest przekonujące w sytuacji..., jednak...

Możliwy kontrargument brzmi...

Autor mógłby odpowiedzieć na ten zarzut w następujący sposób...

A

B

1. Stanowisko, które analizuję: _____

2. Moja pierwsza reakcja: _____

3. Powód mojego stanowiska: _____

4. Konkretny przykład: _____

5. Możliwy kontrargument: _____

6. Moja odpowiedź na kontrargument: _____

7. Wniosek: _____

Krytyczne myślenie nie oznacza automatycznego odrzucania wszystkiego.
Oznacza sprawdzanie powodów.

MODUŁ 04

Filozofia w codziennym życiu

Łącz idee filozoficzne z decyzjami, relacjami i problemami współczesnego świata.

Co jest słuszne?

Skąd to wiem?

Czy każdy wybór jest wolny?

Co oznacza sprawiedliwość?

Kto powinien decydować?

Dylemat dnia

Przeczytaj sytuację. Nie szukaj od razu jednej poprawnej odpowiedzi. Najpierw rozpoznaj wartości i możliwe konsekwencje.

SYTUACJA

„Dowiadujesz się, że bliski kolega oszukiwał podczas ważnego sprawdzianu. Nauczyciel pyta Cię bezpośrednio, czy wiesz, co się wydarzyło. Co robisz?”

Przeanalizuj dylemat

Na czym polega problem?

Jakie wartości są ze sobą w konflikcie?

Kogo dotyczy ta decyzja?

Jakie działania są możliwe?

Jakie mogą być skutki każdego działania?

Co powiedziałby zwolennik etyki obowiązku?

Co powiedziałby utilitarysta?

Jaką decyzję podejmuję i dlaczego?

! Dylemat powstaje wtedy, gdy każda możliwość wiąże się z ważnym kosztem lub naruszeniem określonej wartości.

Etyka decyzji

Wybierz decyzję i sprawdź, jak można ją ocenić z kilku perspektyw. Różne teorie mogą zwracać uwagę na inne elementy tej samej sytuacji.

Sytuacja lub decyzja analizowana: _____

Spójrz przez cztery soczewki

SKUTKI

Kto zyska, a kto może ponieść szkodę?

OBOWIĄZEK

Jakiej zasady lub obowiązku należy przestrzegać?

CNOTA

Jak postąpiłaby osoba uczciwa, odważna lub sprawiedliwa?

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Za co odpowiada osoba podejmująca decyzję?

Synteza

Która perspektywa najbardziej pomaga ocenić sytuację?

Czy perspektywy prowadzą do tej samej odpowiedzi?

Moja decyzja i uzasadnienie:

Wolność i odpowiedzialność

PYTANIE CENTRALNE

Czy każdy wybór, którego dokonujemy, jest naprawdę wolny?

Skala wpływu

Wybór całkowicie samodzielny

Wybór pod częściowym wpływem

Wybór pod silną presją

Brak rzeczywistej możliwości wyboru

SYTUACJE DO SKLASYFIKOWANIA

- Wybór profilu w szkole
- Udostępnienie kontrowersyjnego wpisu
- Zastosowanie się do polecenia grupy
- Rezygnacja z czegoś z obawy przed oceną
- Podjęcie decyzji po zapoznaniu się z różnymi argumentami

Co wpłynęło na decyzję?

Czy osoba mogła postąpić inaczej?

Kto ponosi odpowiedzialność za skutek?

Jak zmieniłaby się ocena, gdyby pojawiła się presja lub przymus?

→ Możliwość wyboru nie zawsze oznacza pełną wolność. Warto zbadać presję, wiedzę, konsekwencje i dostępne alternatywy.

Władza i sprawiedliwość

Reguły, autorytet, dystrybucja zasobów i kryteria sprawiedliwości.

SYTUACJA

„Szkoła otrzymała dodatkowe środki. Może przeznaczyć je na pomoc dla uczniów z największymi trudnościami albo podzielić po równo między wszystkie klasy.”

PYTANIA

- Kto powinien podjąć decyzję?
- Czy równy podział zawsze jest sprawiedliwy?
- Czy osoby o większych potrzebach powinny otrzymać więcej?
- Jak uzasadnić wybrane kryterium?
- Kto korzysta z decyzji, a kto może czuć się pominięty?
- W jaki sposób można zakwestionować tę decyzję?
- Jak odróżnić władzę legalną od działania sprawiedliwego?

PORÓWNAJ KRYTERIA

RÓWNOŚĆ

Każdy otrzymuje tyle samo.

POTRZEBA

Więcej otrzymują osoby najbardziej potrzebujące.

ZASŁUGA

Podział zależy od wysiłku lub osiągnięć.

WSPÓLNE DOBRO

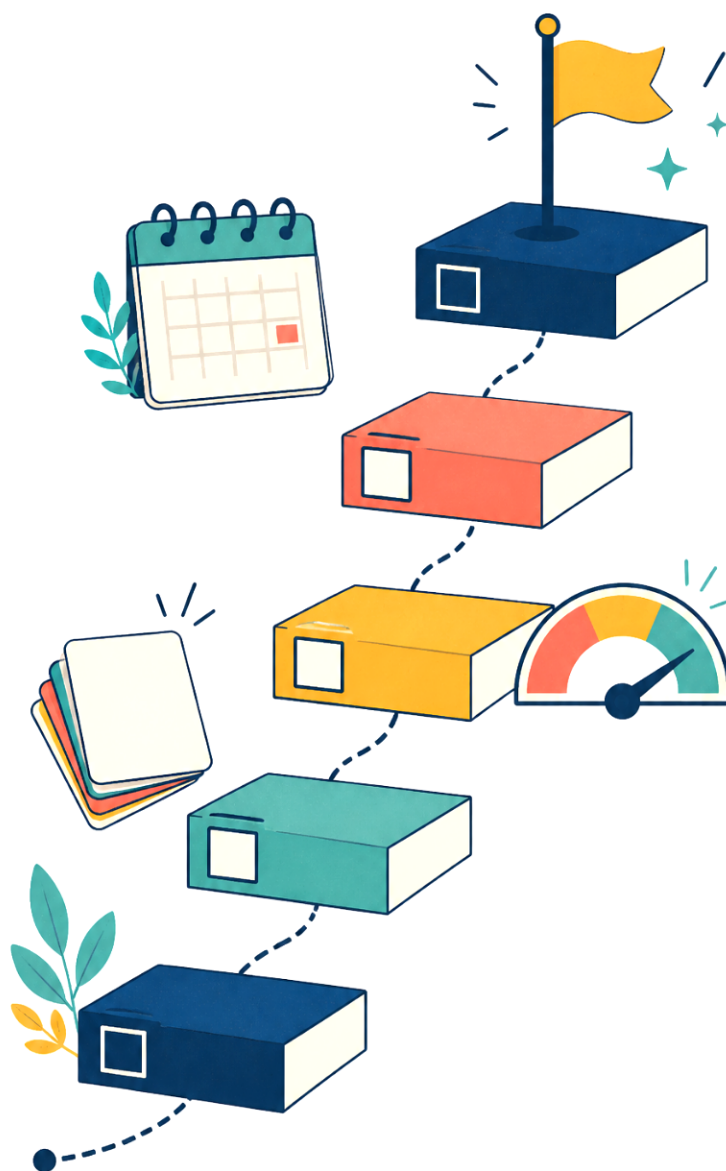
Decyzja ma służyć całej społeczności.

AKTYWNOŚĆ KOŃCOWA

Wybierz jedno kryterium i napisz krótkie uzasadnienie. Następnie przedstaw możliwy sprzeciw.

Powtórka i samodzielna nauka

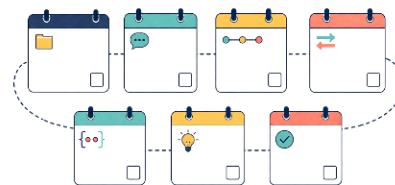
Planuj naukę, sprawdzaj zrozumienie i rozwijaj pewność krok po kroku.

CEL MODUŁU

Powtórz materiał, przygotuj się do oceniania i świadomie obserwuj własne postępy.

Plan powtórki w 7 dni

Poświęć każdego dnia krótki czas na jedno konkretne zadanie. Zaznacz wykonane etapy.

DZIEŃ 1**Uporządkuj materiał**

Wybierz tematy, filozofów i pojęcia do powtórki.

☐**DZIEŃ 2****Wyjaśnij pojęcia**

Uzupełnij mapy pojęć i własny słownik.

☐**DZIEŃ 3****Uporządkuj filozofów**

Wypełnij kartę filozofa i oś czasu.

☐**DZIEŃ 4****Porównaj stanowiska**

Wybierz dwóch filozofów i przeanalizuj różnice.

☐**DZIEŃ 5****Przećwicz argumentację**

Rozpoznaj tezę, argument, przykład i kontrargument.

☐**DZIEŃ 6****Zastosuj wiedzę**

Przeanalizuj dylemat lub sytuację z codziennego życia.

☐**DZIEŃ 7****Sprawdź się**

Wyjaśnij najważniejsze zagadnienia bez korzystania z notatek.

☐**USTAL WARUNKI**

Data sprawdzianu lub odpowiedzi: _____

Temat wymagający najwięcej uwagi: _____

Czas nauki każdego dnia: _____

Mój słownik pojęć

Twórz słownik własnymi słowami. Jeśli definicja nadal brzmi zbyt trudno, uprość ją i dodaj konkretny przykład.

Sześć nowych haseł

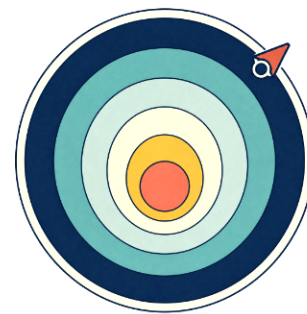
POJĘCIE PROSTE WYJAŚNIENIE PRZYKŁAD 	FILOZOF LUB TEORIA POJĘCIE POWIĄZANE
POJĘCIE PROSTE WYJAŚNIENIE PRZYKŁAD 	FILOZOF LUB TEORIA POJĘCIE POWIĄZANE
POJĘCIE PROSTE WYJAŚNIENIE PRZYKŁAD 	FILOZOF LUB TEORIA POJĘCIE POWIĄZANE
POJĘCIE PROSTE WYJAŚNIENIE PRZYKŁAD 	FILOZOF LUB TEORIA POJĘCIE POWIĄZANE

cnota empiryzm racjonalizm sceptycyzm wolność odpowiedzialność sprawiedliwość umowa społeczna władza
 egzystencjalizm

WSKAZÓWKA

Nie próbuj wpisywać wszystkich pojęć naraz. Dodawaj nowe hasła po każdej lekcji.

Koło pewności wiedzy

Zaznacz poziom, na którym obecnie się znajdujesz. Następnie wybierz jedno działanie, które pomoże Ci przejść dalej.

1 ROZPOZNAJĘ

Znam nazwę, ale nie potrafię jej jeszcze wyjaśnić.

2 WYJAŚNIAM

Potrafię opisać pojęcie własnymi słowami.

3 PODAJĘ PRZYKŁAD

Potrafię połączyć ideę z konkretną sytuacją.

4 PORÓWNUJĘ

Potrafię wskazać podobieństwa i różnice między stanowiskami.

5 STOSUJĘ

Potrafię użyć idei do analizy nowego problemu.

6 UZASADNIAM

Potrafię bronić interpretacji za pomocą argumentów.

MÓJ PLAN PRZEJŚCIA DALEJ

Temat lub pojęcie: _____

Mój obecny poziom: _____

Następny krok: _____

Co zrobię, aby go osiągnąć? _____

Przygotuj się do odpowiedzi

Zaplanuj odpowiedź przed rozpoczęciem pisania lub mówienia. Użyj pojęć filozoficznych, ale wyjaśniaj je jasno.

1 PYTANIE

Na jakie pytanie odpowiadam?

2 STANOWISKO

Jaka jest moja główna odpowiedź?

3 POJĘCIE

Jakie pojęcie muszę wyjaśnić?

4 FILOZOF LUB TEORIA

Do jakiego stanowiska mogę się odwołać?

5 ARGUMENT

Dlaczego moja odpowiedź jest uzasadniona?

6 PRZYKŁAD

Jaka sytuacja pomaga pokazać sens argumentu?

7 KONTRARGUMENT

Co mogłaby odpowiedzieć osoba o innym stanowisku?

8 WNIOSEK

Co ostatecznie wynika z mojej analizy?

CHECKLIST

☐ Odpowiedziałem bezpośrednio na pytanie.	☐ Wyjaśniłem użyte pojęcia.
☐ Podałem argument, a nie tylko opinię.	☐ Użyłem konkretnego przykładu.
☐ Moje zakończenie wynika z wcześniejszego rozumowania.	

Mój postęp i następny krok

Zrozumienie filozofii rozwija się stopniowo. Sprawdź, co już potrafisz, i wybierz następny krok.

SPRAWDŹ SWÓJ POSTĘP

☐ Potrafię wyjaśniać pojęcia własnymi słowami.	☐ Potrafię łączyć filozofów z ich głównymi pytaniami.
☐ Potrafię porównywać dwa stanowiska.	☐ Rozpoznaję tezę, argument i przykład.
☐ Potrafię analizować dylemat z kilku perspektyw.	☐ Potrafię uzasadnić własne stanowisko.
☐ Wiem, które zagadnienia wymagają dalszej nauki.	

Zatrzymaj się i zaplanuj

Najważniejsza rzecz, którą zrozumiałem:

Pojęcie, które nadal sprawia mi trudność:

Karta, która pomogła mi najbardziej:

Temat, do którego chcę wrócić:

Mój następny konkretny krok:

Termin wykonania:

? Filozofia zaczyna się od pytania, ale rozwija dzięki cierpliwemu myśleniu, dobrym argumentom i gotowości do zmiany własnego zdania.